

Váš dopis zn.:

Ze dne:

Naše značka: SPU 129917/2021/Ve

Spis. značka: SZ SPU 115581/2021/2

Vyřizuje.: Mgr. Denisa Vévodová

Tel.: 702 126 636

ID DS: z49per3

E-mail: d.vevodova@spucr.cz

xxx

email: xxx

Datum: 16. 4. 2021

Poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb.

Dne 1. 4. 2021 byla doručena Státnímu pozemkovému úřadu Vaše žádost o poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, zaevidována pod č. j. SPU 115581/2021, ve které žádáte o doplnění informací poskytnutých ve vyjádření č.j. SPU 097644/2021/Ve ze dne 22.3.2021 a SPU 108600/2021/Ve ze dne 1.4.2021, ve znění:

- 1) S ohledem na Vámi poskytnuté sdělení žádám o doplnění o letecké snímky, z kterých Váš úřad vychází.
- 2) V souladu rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 5. 5. 2016, čj. 48 A 7/2015-140 je zřejmé, že cesta (byť ve formě pěšiny) byla v místě patrná a využívání dle leteckých map z roku 2003. Že někdy v té době došlo k monopolizaci zemědělství v oblasti pak zjevně nemůže vést k zániku této cesty. Předmětné fotografie (narozdíl o Vás) přikládám.

K uvedeným bodům sdělujeme následující:

K bodu 1):

Při poskytnutí výše uvedených informací jsme využili veřejných webových zdrojů pro historické snímky jako např. [cena.cz/mapové výstupy/ortofotosnímky](http://cena.cz/mapové-výstupy/ortofotosnímky), mapy.cz/letecká, [cuzk.cz/prohlížení archiválií/archiv](http://cuzk.cz/prohlížení-archiválií/archiv) a interního zdroje MISYS, který obsahuje letecké snímky ve stáří do cca 5 let v závislosti na snímkování.

Z veřejných webových zdrojů si můžete snímky prohlédnout. Z interního zdroje by bylo nutné je vytisknout ale vypovídací schopnost tisků by vzhledem k optimalizaci snímků pro výpočetní techniku nebyla na potřebné rozlišovací úrovni. Zároveň z časového hlediska jde o snímky poměrně „čerstvé“.

K bodu 2):

To, že jsme uvedli ve vyjádření čj. SPU 108600/2021 ze dne 1.4.2021, že i dle současných leteckých snímků jsou původní cesty často patrné, znamená, že jsou patrné na ortofotosnímku, ne fyzicky v terénu. Vyplývá to z podstaty leteckého snímkování, kdy jde zjednodušeně řečeno o kolmý snímek zemského povrchu za určitých světelných a vlhkostních podmínek a zejména bez pokryvu povrchu pozemku.

K Vámi uvedenému rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 5. 5. 2016 sp. zn./č. j.:

48 A 7/2015-140 jsme nuceni konstatovat, že z uvedeného rozsudku vyplývá zcela jiný závěr, než jak uvádíte Vy. Vámi uvedené závěry jsou vytrženy z kontextu celého rozsudku.

Z odůvodnění uvedeného rozsudku vyplývá, že k tomu, aby mohla být správním orgánem deklarována účelová komunikace, musí splňovat dva znaky uvedené v

zákoně. Musí se jednat o cestu **zřetelně patrnou v terénu, určenou k užití vozidly a chodci pro účel dopravy** (znak patrnosti v terénu), spojující jednotlivé nemovitosti pro potřeby jejich vlastníků nebo spojující tyto nemovitosti s ostatními pozemními komunikacemi nebo k obhospodařování zemědělských a lesních pozemků (zákonný účel komunikace).

Další dva znaky účelové pozemní komunikace dovodila judikatura. Těmi jsou nutný souhlas vlastníka a nezbytná komunikační potřeba.

Dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 5. 2012, čj. 1 As 32/2012-42, č. 2826/2013 Sb. NSS, **je třeba v prvé řadě zkoumat, existuje-li zde vůbec dopravní cesta ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích**, která je užívána v režimu obecného užívání. Jak v této souvislosti konstatuje právní doktrína, **"tento znak [by] měl vyloučit též požadavky na prohlášení účelové komunikace v místě, kde sice dopravní cesta figuruje ve starých mapách, avšak v terénu již není vůbec patrná. Typicky půjde o cestu, která pokojně zanikla již před desítkami let, která tudíž již dnes není onou dopravní cestou s jasným dopravním určením, kterou má na mysli § 2 odst. 1."**

Jedním z faktorů, které mají vliv na určení účelové komunikace, je i tvar sporného pozemku a jeho poloha ve vztahu k sousedním pozemkům (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2014, čj. 10 As 41/2014-39, a jemu předcházející rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 1. 2014, čj. 30 A 104/2012-38, č. 3083/2014 Sb. NSS), a tento faktor jednoznačně svědčí pro **závěr o historické existenci veřejné komunikace** na sporném pozemku. Jedná se však pouze o jeden z faktorů, jež je potřeba zkoumat, a **má charakter podpůrný pro případ, že patrnost v terénu není dána**. Tento faktor se přitom podle přesvědčení soudu může namísto zjištění reálné existence komunikace v terénu uplatnit jen v případech, kdy faktický zánik cesty vyvolala událost odporující povaze veřejně přístupné účelové komunikace (např. rozorání vlastníkem pozemku, vymizení v důsledku její déletrvající uzávěry) nebo vynucená kolektivizace připojovaných pozemků či jejich odnětí vlastníkům v době nesvobody (viz níže). **Není totiž možné, aby jen z důvodu tvaru parcely evidované v katastru nemovitostí, který však v reálném terénu nemusí být dlouhodobě jakýmkoliv způsobem patrný, mohla být dovozena existence veřejně přístupné účelové komunikace** (srov. např. tvar parcel, které jsou ve skutečnosti vodními toky) **nebo aby jen v důsledku tvaru parcely byl vyloučen zánik veřejně přístupné účelové komunikace**.

K tomu je však třeba v návaznosti na již zmíněné doplnit, že **statut veřejně přístupné účelové komunikace nezatěžuje dotčené pozemky veřejným užíváním navždy. I veřejně přístupná účelová komunikace může zaniknout**, přičemž právní teorie rozlišuje **zánik právní** (zánik nutné komunikační potřeby za současného projevu nesouhlasu vlastníka pozemku s jejím dalším užíváním) či **zánik faktický** (komunikace pokojně vyjde z užívání a zaroste). Jak odborná literatura upozorňuje: "U fyzického zániku účelové komunikace je pouze třeba mít na paměti, že musí jít o přirozený proces, kterému se nikdo z uživatelů právní cestou nebrání a jehož výsledkem je pokojný stav. K právnímu zániku účelové komunikace nemůže dojít v případě, kdy ji fyzicky zničí (např. rozorá, osází keři) bez povolení jejího vlastníka, nebo kdy k jejímu vymizení v terénu dojde proto, že vlastník svévolně bránil veřejnosti v jejím obecném užívání (např. zřízením oplocení) a silniční správní úřad nebyl schopen příslušné řízení dokončit v rozumné době." (viz Černínová, M.; Černín, K.; Tichý, M. Zákon o pozemních komunikacích: Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s. 146).

K tomu konstatujeme, že ze strany SPÚ k uvedeným druhům zániku veřejně přístupné účelové komunikace nikdy nedošlo.

Dále uvedený rozsudek uvádí, že zaniknout nemůže samotný akt věnování pozemku veřejnému užívání. Souhlas s veřejným užíváním je skutečně neodvolatelný, dokud jsou naplněny další definiční znaky veřejně přístupné účelové komunikace. Bylo však pominuto, že **komunikace může zaniknout tehdy, jestliže (bez protiprávního zásahu) vyjde z užívání, tj. dlouhodobě zanikne v terénu**, nebo jestliže vznikne jiná reálně bez významných obtíží použitelná alternativa (byť ne nezbytně srovnatelně kvalitní) a vlastník doposud věnovaných pozemků již dále s jejich užíváním nesouhlasí. Přitom především tímto směrem mířila argumentace žalobců ve správním řízení dovolávající se zániku veřejné komunikace, která zde existovala v období před kolektivizací.

Dále je v rozsudku uvedeno že při posouzení, zda se účelová komunikace na sporném pozemku nachází od nepaměti, se tedy žalovaný měl zabývat i námitkou žalobců, že **komunikace zanikla rozoráním v druhé polovině padesátých let**, tj. otázkou, **zda se zde účelová komunikace od nepaměti nachází až dodnes. Pokud by totiž právně či fakticky taková komunikace zanikla**,

bylo by ke vzniku nové komunikace bezesporu třeba i nového souhlasu s jejím veřejným užíváním.

Nelze se spolehnout na tvrzení, že cesta na pozemku nikdy nezanikla a existovala i v době, kdy na okolních pozemcích hospodařilo Jednotné zemědělské družstvo. Je potřeba se vypořádat i s tomu odporujícími podklady založenými ve spisu, zejména pak se sdělením Pozemkového fondu České republiky, který potvrzoval zánik cesty v 50. letech, a s vyjádřením jednoho ze žadatelů, který při ústním jednání uvedl, že cesta byla rozorána a koncem 80. let byl celý půdní blok oset travou.

Pro účely dalšího průběhu řízení však krajský soud považuje za potřebné podotknout, že žalobci avizovaný **zánik cesty jejím rozoráním se měl odehrát v době nesvobody a měl pramenit ze zániku nutné komunikační potřeby v důsledku nuceného vyvlastňování zemědělské půdy, resp. vynuocování jejího sdružování do družstevních a státních podniků.** Krajský soud si je vědom elasticity vlastnictví, tedy že zanikne-li potřeba nutné komunikační potřeby, zanikne i omezení vlastníka pozemku (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 766/2011), avšak v konkrétním případě mělo dojít k zániku nutné komunikační potřeby nikoliv na základě dobrovolného a svobodného rozhodnutí vlastníků pozemků, k jejichž připojení komunikace historicky vznikla, nýbrž na základě počínání státu a jím fakticky řízených právnických osob. Žalovaný se tedy v případě prokázání zániku veřejně přístupné účelové komunikace v době, kdy vlastníci přilehlých pozemků nemohli reálně vykonávat svá vlastnická práva, bude muset zabývat otázkou, zda v přiměřené době po restituci nedošlo k obnovení veřejně přístupné účelové komunikace (popř. alespoň v její dílčí části). V takovém případě by bylo spravedlivé vycházet z toho, že tato komunikace zde trvá již od nepaměti bez zohlednění jejího dočasného zániku v době kolektivizace. Žalovaný bude muset tedy především zjistit, zda a v jakém rozsahu byla sporná cesta využívána v době pronájmu přilehlých pozemků společnosti ABC s. r. o. a Jaroslavu B. **Pokud by bylo zjištěno, že veřejně přístupná účelová komunikace fakticky či právně zanikla a (v případě zániku v době nesvobody) nebyla po opětovném nabytí vlastnických práv v restituci v přiměřené době obnovena, bylo by nutné zkoumat (vznikla-li cesta fyzicky později), zda byl znovu udělen vlastníkem souhlas s užíváním sporného pozemku veřejností. Nebylo by však zjevně přiléhavé prohlásit existenci této komunikace "od nepaměti". (...)**

Na základě výše uvedeného tedy nelze dojít k závěru, že v dané lokalitě byla cesta po jejím zániku vlivem kolektivizace někdy obnovena.

Pro naše komplexní stanovisko jsme využili z podstatné části Vámi uvedený rozsudek, abychom se nad ním pokusili objasnit Vám naši argumentaci k neexistenci a k neobnovení požadované cesty. Domníváme se, že uvedené závěry soudu, s kterými se plně ztotožňujeme, svědčí i ve prospěch SPÚ.

Toto vyjádření prosím považujte za konečné.

S pozdravem

Ing. Miroslav Kučera

ředitel Krajského pozemkového úřadu
pro Pardubický kraj